

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Volja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto \$7.00

GLAS NARODA

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: CHelsea 3-3878

NO. 128. — STEV. 128.

NEW YORK, FRIDAY, JUNE 2, 1933. — PETEK, 2. JUNIJA 1933.

VOLUME XII — LETNIK XII

VSA CENTRALNA EVROPA NASPROTUJE HITLERJU

DIKTATURA JUGOSLOVANSKEGA KRALJA SE JE PRECEJ UTRDILA, IN HRVATOM JE UPADEL POGUM

Madžari z vso vneto pazijo, da Hitlerjevi pristaši ne pridejo do veljave. — Na Češkem sta dve fašistični stranki. — Nemški fašisti imajo v češkem parlamentu tri zastopnike. — Noben Avstrijec ne sme v Nemčijo brez posebno važnega opravka.

BUDIMPEŠTA, Ogrska, 1. junija. — Nazijci so oživeli stare nemške sanje, da bi vladali srednji Evropi in bi s tem ogrozili svobodno življenje Čehoslovaške, Ogrske, Jugoslavije in drugih podonavskih držav.

Na Ogrskem Nazijci niso močni. Ogrska poslanska zbornica ima samo enega Hitlerjevega pristaša, Soltana Masko. Goemboesova vlada zelo pazi, da se hitlerizem ne bi razpasel po Ogrskem.

Na Češkem so Nazijci večja nevarnost za državo, kajti v državi je tri milijone Nemcev in skoro tretina njih se nagiblje k nemškemu fašizmu. Drugi so "varni", ker so večinoma kmetje in socijalisti.

Čehoslovaška vlada je bila spočetka popustljiva proti nemškemu fašizmu, toda sedaj postaja strožja. Uniforme rujavih srac so prepovedane, nemški filmi za propagando so prepovedani. Kolikor je nemških fašistovskih društev, bodo razpuščena.

Na Češkem sta dve fašistovski stranki: češka in nemška. Češki fašisti pa so zopet razdeljeni v dve stranki. Eni so pristaši bivšega generala Gayde. — drugi pa pripadajo stranki "Liga". Pred kratkim se je moral Gayda zagovarjati zaradi izdaje, ker so se njegovi pristaši hoteli polastiti vojaških barak v Brnu.

Nemški fašisti imajo v čehoslovaškem parlamentu tri zastopnike in pri prihodnjih volitvah jih bodo mogoče imeli še več. Imajo tudi več svojih časopisov in sploh fašistovsko gibanje raste.

Največje jamstvo proti resnejšemu nastopu nemškega fašizma na Čehoslovaškem je koalicijska vlada, ki sestoji iz sedem strank, ki so pa vse nasprotne Hitlerjevemu fašizmu.

Tudi Rumunska ima okoli en milijon Nemcev, ki so raztreseni po celi deželi, dasi žive v večjih skupinah v Banatu in Bački. Četudi je med rumunskimi Nemci zelo razširjena fašistovska zastava svastika, vendar vlada proti temu gibanju do sedaj še ni ustopila.

Manj Nemcev ima Jugoslavija, kakor tudi Bolgarska, vsled česar se tema državama ni treba bati nemškega fašizma. Jugoslaviji je v gotovem oziru Hitlerjev nastop v Nemčiji prišel prav, kajti diktatorstvo kralja Aleksandra se je utrdilo, ker se je Hitler odpovedal premembi versailleske pogodbe. vsled česar je tudi Hrvatom upadel pogum in ne zahtevajo več tako glasno svoje avtonomije.

Ravno tako je postala tudi močnejša Dollfussova vlada na Dunaju in Goemboesova v Budimpešti.

DUNAJ, Avstrija, 1. junija. — Avstrija je proti nemški odredbi glede potnih listov za obisk v Avstriji izdala svoje protiodredbe.

Avstrija je odločila, da ne sme iti v Nemčijo noben Avstrijec, ako nima kakega posebno važnega opravila. Za tako opravilo pa mora vsakdo prinesiti zadostne dokaze.

Za dovoljenje prekoračiti mejo v Nemčijo je treba plačati pet šilingov.

Ker je avstrijska vlada pokazala veliko nasprotstvo proti fašistovskemu gibanju v Avstriji, je nemška vlada izdala odredbo, ki določuje 1000 mark pristojbine za potni list v Avstrijo.

Kitajsko-japonsko premirje podpisano

STIMSON JE ZOPET NA POVRŠJU

Stimson je sprejel predsedništvo stalnega razsodilnega odbora. — Odbor tvori pet članov; en Franc, en Nemec in trije zastopniki drugih držav.

Pariz, Francija, 1. junija. — Bivši državni tajnik v Hooverjevem kabinetu, Henry L. Stimson, je zopet stopil na politično polje, ko je prevzel predsedništvo stalnega razsodilnega odbora po locarnskem sporazumu.

Stimson je že pred več tedni dobil to ponudbo, katero pa je šele sedaj sprejel in sprejem objavljal.

Pogodba, ki je bila leta 1925 sklenjena v Locarno med Francijo in Nemčijo, je postavila stalno komisijo, ki ima nalogo razsojevanja spore med Francijo in Nemčijo ter med Nemčijo in Belgijo. Ako katera država zavrne odločitev te komisije, izreče končno veljavno razsodbo svet Lige narodov.

Nemčija, Francija, Anglija in Italija so v locarnski pogodbi prevzele obljubo, da bodo ohranile francosko-nemško mejo nedotakljivo.

Komisija petih članov se sestane samo, ako pride kak poseben slučaj med obema državama v pretres. Ta komisija ima slično nalogo kot mednarodno mirovno razsodišče v Haagu.

Z ozirom na sedanji nesporazum med Nemčijo in Francijo je z imenovanjem Stimsona, ki je splošno poznan po svoji nepristranosti in pravčnosti, zopet oživljeno upanje, da se bodo odnošaji med Francijo in Nemčijo izboljšali.

Razsodilna komisija nima stalnega urada in ker ima svoje seje samo, kadar je treba razsoditi kak spor med obema državama, bo mogoče Stimson ostati v Ameriki.

V tej komisiji so vedno po en Francos, en Nemec in trije zastopniki drugih držav.

TRDOVRATNI GOLOBI

Long Beach, L. I., 1. junija. — Stanovanjski nadzornik je pred enim mesecem rekel Mrs. George Lay, da krši postavlo, ako drži golobe. Od tedaj je storila vse, da bi odpravila golobe od hiše.

Golobe je poslala v Brooklyn, toda so prileteli domov. Trikrat jih je poslala v Camden, N. J., toda vselej so se vrnili. Požgala je golobnjak, toda nastanili so se v podstrešju hiše.

Nadzorniku nato sporoči, da več ne more storiti, da bi se rešila golobov. Toda ni vedel, kaj bi ji svetoval. Pelje jo pred sodnika, toda tudi sodnik ji ni mogel dati pravega nasveta, kaj naj naredi.

DRUMMOND IZSTOPI IZ LIGE

Ženeva, Švica, 1. junija. — Generalni tajnik Lige narodov, Sir Eric Drummond, je odstopil in na njegovo mesto je bil imenovan Francez Joseph Avenol.

Drummond je bil Ligin tajnik od njene ustanovitve pred trinajstimi leti.

BARONI SO PROTI UNIJI

Predsednik premogarske unije se zavzema za industrijalno predlogo. — Kontrola nad industrijo olja.

Washington, D. C., 1. junija. — Pred senatnim finančnim odsekom se vrše javna zaslišanja glede industrijske predloge.

Robert P. Lamont, predsednik Iron and Steel Institute, ki je bil pod Hooverjevo administracijo trgovinski tajnik, je izjavil, da je jeklarska industrija odločno proti oni točki v predlogi, ki jamči delavcem koalicijsko pravico. Jeklarska industrija je za odprto delavnico in se ne bo pogajala z nobeno unijo.

Ako bo kongres vztrajal pri omenjeni predlogi, se bo postava popolnoma izjalovila.

John L. Lewis, predsednik premogarske unije, je predlogo v splošnem odobril ter dostavil, da v vsej jeklarski industriji ni niti ene "odprte" delavnice.

Vse jeklarne so "zaprte" za slehernega delavca, ki pripada kakim uniji. Industrija ima zaposlene ovdahle, ki spijonirajo, kateri delavci se udeležujejo zborovanj, kojih svrha je ustanovitev unije.

Senator Harrison, predsednik finančnega odseka, je sporočil, da bo odsek temeljito revidiral davčno predlogo, ki je bila sprejeta v zbornici. Predloga se tiče davkov, ki bi služili za obresti in amortizacijo treh tisoč tristo milijonov, ki bodo uporabljeni za javna dela.

Pred senatnim finančnim odsekom se je pojavil tudi notranji tajnik Iekes ter sporočil, da je predsednikova želja dobiti kontrolo nad oljno industrijo, ki zelo trpi vsled nadprodukcije.

IZBOLJŠANJE DELAVSKIH PLAČ

Cincinnati, Ohio, 1. junija. — Appalachian Coal Company naznanja, da je svojim delavcem v rudnikih mehkega premoga povisala plačo od 10 do 18 odstotkov. Pri tem pride v poštev 75,000 majnerjev v različnih rovih premogarske družbe.

Družba ima svoje rove v državi Ohio, Kentucky, Virginiji, West Virginiji in Tennessee.

ARETAČJA DUNAJSKIH DIJAKOV

Dunaj, Avstrija, 31. maja. — Policija, ki je prvokrat v zgodovini vdrla v vseučilišče, je aretirala 50 dijakov.

Policija je bila poklicana, ko so dijaki skušali preprečiti kanclerju Dollfussu, da ne bi mogel priti na vseučilišče na neko svečanost. Policiisti so se posluževali tudi sabelj in mnogo dijakov je bilo ranjenih.

ITALJANKA PORODILA PETORČKE

Foggia, Italija, 31. maja. — Antonietta Coppola je porodila 5 otrok — tri dečke in dve deklice. Mati in otroci so zdravi.

ANGLIJA NAJBRŽNE BO PLAČALA

Državni zakladničar ni hotel pojasniti v poslanski zbornici, kaj bo storila vlada, ko bo plačilo zapadlo.

London, Anglija, 1. junija. — Angleški poslanski zbornici se tudi danes ni posrečilo izsiliti iz zakladniškega kanclerja Neville Chamberlaina izjavo, kaj bo napravila angleška vlada dne 15. junija, ko bo morala plačati Ameriki \$75,950,000 dolga in obresti.

Frederick S. Cocks, član delavske stranke, ga je direktno vprašal, če bo Anglija plačala ali ne.

Chamberlain je pa odgovoril: Ne bilo bi primerno, če bi sedaj podal tozadevno izjavo. Lahko ste pa prepričani, da bo vlada vpoštevala vse okoliščine.

Poslanen so mu stavljali še nadaljna slična vprašanja, toda njegovi odgovori so bili tako nejasni in netočni, da ni bilo mogoče iz njih ničesar pozitivnega razbrati.

V splošnem prevladuje v Angliji mnenje, da sta se angleška in francoska vlada sporazumeli glede obveznosti, ki jih imata napram Združenim državam.

Kakor znano, je Francija namignila, da ne bo plačala vsote, ki je zapadla dne 15. decembra lanskega leta, ako ji Amerika ne dovoli moratorija za plačilo, ki zapade dne 15. junija.

STARA VILA — PAPEŽEVO LETOVIŠČE

Vila v Castelgandolfo je bila nekdanj cesarska palača. — Sezidal jo je cesar Domicijan.

Rim, Italija, 31. maja. — Sedaj šele je prišlo na dan nekaj pojasnila o stari slavi papežev v vili v Castelgandolfo. Vila je bila nekdanj palača rimskih cesarjev, katero je sezidal cesar Domicijan v prvem stoletju po Kristusu.

Nasli so dokaze, da je imel imel Domicijan svoje gledališče, velik amfiteater, dirkališče za konje in mnogo prostorov za kopanje na raznih gričih okoli Rima.

Vila je bila že več stoletij last papežev in papež Pij XI. se je zelo zavzel za popravila v vili ter jo je predelal za poletno bivanje papežev. Vila ima radiotelefonsko zvezo z Vatikanom ter majhen observatorij.

Papež Pij je kmalu nato, ko je bila podpisana lateranska pogodba med Mussolinijem in kardinalom Gasparrijem, dal naročilo, da se vila popravi. Popravila dela so sedaj končana in najbrže bo papež že to poletje preživel nekaj časa v vili.

ZAMORKA-ODVETNICA

Goldboro, N. C., 30. maja. — Whitehead Whaley je prva zamorka, ki je postala v državi North Carolina odvetaica. Dana je bila zaprisežena. Študirala je v New Yorku.

JAPONCI BODO VBODOČE PREGANJALI SAMO ŠE ROPARJE

TIENTSIN, Kitajska, 1. junija. — Ker je japonska petmesečna krvava ofenziva vsled sklenjenega premirja končana, razmišljajo vojaški voditelji o tem, da porabijo svojo armado v dva druga namena.

V DRUŽBI POBEGLIH KAZNENCEV

Dekle ni hotelo sedeti na prihajali stražniki. — Dekle ni hotela sedeti na kaznjenčevih kolenih.

Kansas City, Kans., 1. junija. — Dekle popisuje, kako so pobegli kaznenici odvedli njo, njeno mater in njeno prijateljico.

Louise Wood, stara 17 let, pripoveduje o tem naslednje:

— Še vedno sem v strahu do smrti. Zaradi žulja na nogi sem se zula čevlje in nogavice, ko so prišli kaznenici. Približno dve miljii od Lansinga se je pripeljal avtomobil poleg našega. Iz avtomobila je skočilo pet moških in takoj smo vedeli, da pomeni to za nas nevarnost.

— Stopite iz avtomobila. — zapove eden med njimi. In pri tem zgrabil očeta in ga potegne iz avtomobila. Moja mati, prijateljica Cloris Wears in jaz se pripravimo, da gremo iz avtomobila, toda takoj nas potisne nazaj, pet moških stopi v naš avtomobil in odpeljejo očeta pa pustje na cesti.

Komaj smo se odpeljali, zagledamo za seboj avtomobil s kazniliškimi pazniki. Vedeli smo, da nas bojejo držati za zaščito pred strelji paznikov. Pričelo sem moliti, da pazniki ne bi streljali. Noben kaznencec ni kazal nikakega strahu in niso vozili nič hitreje. Z nami so bili prijazni in so zatrjevali, da se nam ne bo nič zgodilo, dokler ne pričnemo kričati.

V avtomobilu nas je bilo osem in nek kaznencec me je prosil, da bi sedela na njegovih kolenih. Toda odvrnila sem mu, da se pustim rasti ustreliti. In sedela sem na kolenih svoje prijateljice. Blizu Pleasanton so avtomobil ob eni popoldne zapeljali v goščavo in so mirno čakali noči. Proti večeru so nas peljali v hišo Mrs. New, katero so prisilili, da je skuhala večerjo. Po večerji s porezali telefonске žice in se odpeljali v Newovem avtomobilu, nas pa so pustili na farmi.

SOVJETI SO ODPRLI NOVO TOVARNO

Moсква, Rusija, 1. junija. — Sovjetsko časopisje navdušeno pozdravlja otvoritev tovarne za izdelovanje traktorjev v Čeljabinsku. Že prej sta bili odprti slični tovarni v Harkovu in Stalingradu. Tovarno v Čeljabinsku je zgradil inženir Jack Calder iz Detroita. Tovarna bo v enem letu izdelala 40,000 traktorjev, katerih vsak bo imel 60 konjskih sil. Ti traktorji se bodo imenovali "stalinčki", ali majhni Stalinji.

Premirje, čegar besedilo je kratko in zmerno v pogojih, je dalo Japonski na razpolago 50,000 vojakov, katere bodo porabili v svoji kampanji proti roparjem v Mandžuriji ni mogoče tudi za svojevitje Kalgan pokrajine v čaharski provinci v notranji Mongoliji.

Premirje ne določa političnega stališča kitajskega ozemlja v severni Kitajski južno od kitajskega zidu in bosta o tem najbrže razpravljala kitajski zastopnik general Hwang-fu in japonski poslanik Akira Ariyosi.

Skoro dve leti je trajala nenapovedana kitajsko-japonska vojna v Mandžuriji, Džeholu in severni Kitajski. Kitajci so v bojih izgubili okoli 50,000 mož, Japonci pa 10,000.

Japonci so se zavezali, da se umaknejo onstran velikega zidu pod pogojem, da Kitajci ne bodo poslali svoje armade dalje kot do črte od Jenkinga do morja. Kitajci so prevzeli nalogo, da bo kitajska policija skrbela za red v pokrajini, katero bodo zapustili Japonci. Kitajski zid bo meja med Mančukuo in Kitajsko.

Japonci niso zahtevali nikake države s Mančukuo in Kitajsko vsled česar smatrajo japonske pogoje za zelo zmerne.

Inozemski opazovalci so mnenja, da so Japonci nalašč stavili tako zmerne pogoje, da jih je Kitajski tem prej sprejela in obenem oddržala svojo čast. Poleg tega pa so se delegati najbrže tudi ustne dogovorili o mnogih drugih važnih stvareh, ki v pogodbi niso omenjene.

Moсква, Rusija, 1. junija. — Japonska je obljubila ruski vladi, da ruske pravice na kitajski vzhodni železnici tekem japonskih vojaških operacij v Mandžuriji ne bodo oškodovane.

Rusija je od Japonske zahtevala, da skrbi za to, da mančukuo in japonski uradniki ne bodo povzročevali, da bi se razmere na železnici še poslabšale.

VELIKA DRUŽINA

Shenandoah, Iowa, 1. junija. — Mrs. Albert Herzberg je dala življenje svojemu 20. otroku, ki je hčerka. V družini je 14 sinov in 6 deklic.

KAZEN ZA OBISKOVALCE AVSTRIJE

Berlin, Nemčija, 1. junija. — Hitlerjev bojkot obiska Avstrije je bil poostren s tem, da je vlada naložila 5000 mark (\$1390) kazni vsem onim, ki ne bodo vpoštevali postavbe, ki zahteva 1000 mark za vizum nemškega potnega lista za potovanje v Avstrijo. Ta kazen zadene vse one, ki ne zadoste postavbe glede vizuma in one, ki bodo preko katere druge države šli v Avstrijo.

Hitlerjeva vlada je postavila tako visoko pristojbino vsled nasprotstva avstrijskega kanclerja Dollfussa proti avstrijskim fašistom in ker je pred kratkim pogled iz Avstrije tri nemške fašistovske ministre.

"Glas Naroda"

Owned and Published by SLOVENIC PUBLISHING COMPANY (A Corporation) Frank Sakser, President L. Bencik, Treasurer...

Konvencija SNPJ.

Chicago, Ill., 29. maja. Po enem tednu zborovanja je deseta redna konvencija Slovenske Narodne Podporne Jednote prila...

Iz Slovenije.

Tragična smrt 82-letnega starčka.

Čevljarjski mojster Jožef Rakar, stanujoč pri svoji hiški znani gledališki igralni Angeli Rakarjevi...

Jare se je na begu nenadoma obrnil, potegnil iz žepa nož in sunil Cimermana...

Jare se je na begu nenadoma obrnil, potegnil iz žepa nož in sunil Cimermana v desno stran vratu tako nesrečno...

Po 7 mesecih najden obešenec.

V začetku lanskega oktobra je izginil od doma 36-letni delavec Jožef Mežnar v Skrnem...

General Rudolf Maister — častni meščan mariborski.

Imenovanje generala Rudolfa Maistra za častnega meščana mariborskega je največja oddolžitev...

Neprijetne posledice nepredvidnosti.

Orožniki na Pragerskem so zvedeli, da je lani 13. oktobra padel enoletni sinček posestnika Potiskove iz Vrholj pri Slovenski Bistrici...

Smrt uglednega žirovca.

Pred kratkim je umrl po daljšem bolehanju Ivan Kavčič, ugleden posestnik in gostilničar. Predšnji dan je ob svojem godu izpolnil 68. leto starosti...

Zlatomašnik Molj je zapustil Trzinca.

V nedeljo 14. maja je zapustil Trzin priljubljeni dušni pastir.

Smrt zaradi gamsove brade.

Na Dobah pri Kostanjevici se je pri gostilničarju Kuharju zbrala večja družba okoliških fantov...

Smrt zaradi gamsove brade.

he bo zaključena ta teden, kajti nekaj glavnih točk v pravilih kot določbe glede bolniške podpore...

Peter Zgaga

Pri bogatem bankirju je služila nenavadno lepa in živahna Marjanca. Sitni so bili, in trdo je morala delati...

Okusi so različni. Sleherni človek je posebno vnet za kako stvar. Nekateri imajo radi lepe domove...

Na svetu se je vse polno lokalnih patriotov. To so taki ljudje, ki samo svoje hvalijo in za vrage nočejo drugim ničesar priznati...

Oh, — se je zasmejal tujec — pri nas na Štajerskem imamo desetkrat večje stajcije. Ribničani jo je molice požrl...

— Oh, hohohoh! — se je zakrohotal tujec. — Pri nas stanujejo bajtarji v takih brlogih kot je vaš grad...

— Veliki gori pravi krtina — se je potihem penil. — Veliki gori, ko vendar ni višje gore v vsej naši domovini...

— Lepo je, da branite čast svojega rojstnega kraja, toda vprašam vas in popravici mi povejte, ali niste šli nekoli predaleč?

— Seveda sem šel predaleč ž njim, — se je odrezal Ribničan. — Žal mi je, da sem ga pripeljal na trg...

Rokovnjači v okolici Ptujca.

Rokovnjači so se pojavili celo v neposredni bližini Ptujca. Okoliško ljudstvo, ki prihaja po opravkih v mesto, se vrača iz strahu...

Tako se je neko dekletko iz Polenske vračalo iz Ptujca na svoj dom. Na cesti proti Dornavi pa se nenadoma pojavijo trije moški...

Pozneje se je dogodilo isto nekemu starejšemu možu. Po opisu napadenih so rokovnjači tuji tennokožci...

Gledališče—Glasba—Kino

GIUSEPPE BAMBOSCHEK — KAPELNIK NOVE OHICAGO OPERA COMPANY.

Giuseppe Bamboschek, slavni italijanski maestro, ki je bil svoj čas član Metropolitan Opera Company...

Opera prične svojo poletno sezono v New York Hippodrome dne 3. junija zvečer.

Ravnatelj Salmagijevo bo predstavil vsto oper v slavnem gledališču na Šesti Ave. Nastopali bodo dobro znani solisti...

DAR OVI

Za nesrečno družino Petra Rodeta v Worcester, New York, je nabral Mr. Ludwig Mue zopet tri dolarje...

ONIM, KI POŠILJAJO DENAR V DOMOVINO,

naznanjamo, da je mogoče poslati vsoto do sto dolarjev brez vsake izjave, v kako svrhu je denar namenjen...

DECLARATION FOR MONEY ORDER. I herewith declare that Money Order No. ... sent by me for the purpose of ...

MI BOMO TOČNO IN HITRO IZVRŠILI VSAKO POŠILJATEV SLOVENIC PUBLISHING COMPANY "Glas Naroda"

SVETOVNA GOSPODARSKA KONFERENCA

Delegacija, ki bo zastopala Združene države na svetovni gospodarski konferenci, je odpotovala proti Londonu.

Prvič v zgodovini se bo udeležil veliki ameriški narod svetovne konference, ne kot dobrohoten in nesebičen svetovalec...

Konferenca se bo bavila z gospodarskimi in finančnimi problemi, s trgovino in cenami, ki naj jih imajo razni izdelki...

Ti nadvse važni problemi se tičejo Združenih držav y istotako veliki meri kot se tičejo drugih narodov.

Od uspeha londonskih posvetovanj je odvisen gospodarski proevit vsega sveta.

Vse države so odvisne druga od druge in nobena ne more reči: — Jaz se bom sama, brez vsake tuje pomoči izkopal iz mizerije...

Ameriški državni tajnik Hull je izjavil pred kratkim pred ameriško trgovsko zbornico, da ne more noben narod živeti in uspevati, ako je navezan sam nase.

Ideja gospodarske izolacije oziroma osamlosti, je zgrajena na napačnih temeljih. Tudi Združene države se ne morejo dandanes zadovoljiti s tem, da bi porabile doma vse svoje produkte...

Vsled tega smo prisiljeni izvažati denar in blago ter smo odvisni od tujezemskih trgov.

Moramo pa tudi uvažati, če hočemo dobiti v inozemstvu plačilo za izvoženo blago.

Pomožni državni tajnik Mokey je posvaril javnost, naj ne bo preveč optimistična, kajti svetovna gospodarska konferenca najbrž ne bo imela takih uspehov kot se sploh domneva.

Po možganih svetovnih državnikov se še vedno podle teorije gospodarskega nacionalizma.

Nihče ni pripravljen dati kakih koncesij, ne da bi si zajamčili v zameno teh ali onih nacionalnih prednosti.

Zelo težko bo znižati carine in odstraniti trgovske ovire, brez česar si ni mogoče misliti stabilizacije valut.

Izgledi na uspeh svetovne gospodarske konference niso posebno rožnati, brezupni pa tudi ne.

Londonška konferenca naj pokaže svetu pot iz gospodarske zmede. Zaenkrat je vse odvisno od dobre volje delegatov.

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJE MO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU CENE DINARJEM IN LIRAM SO TAKO NESTANOVITNE, DA JIH NE MOREMO NAVESTI

VABILO NA PIKNIK KATEREGA PRIREDI SLOVENSKO PEVSKO DRUŠTVO "SLOVAN" v nedeljo, dne 4. junija, 1933 V EMERALD PARKU

MI BOMO TOČNO IN HITRO IZVRŠILI VSAKO POŠILJATEV SLOVENIC PUBLISHING COMPANY "Glas Naroda"

KRATKA DNEVNA ZGODBA

LEV MAKSIM:

STVAR, KI JO ISČETE

Skoraj vedno jo imate pod ko- molecem. Toda tisti dan, ko se vaš angel varuh obrne proč od vas, je za nobeno ceno ne vidite.

V tistem trenutku pa se angel varuh spet spomni na vas. Ljube- znivo se obrne k vam in na tih zagledate pepelnico in poleg nje svinčnik. Hkratu ugleda svinčnik tudi Glaša.

Stari svinčnik iščete, majhen o- grizek. Prav za prav bi ga čisto lahko zamenjali z novim, saj jih imate cel tucat. Če bi ga našli, ta nasrečni svinčnik, bi ga morda vr- gli skozi okno. Čisto nič ga ne ra- bite.

"No, ovo," pravite dostojan- stveno, "vi pa brskate po omari." Svinčnik denete pod časnik, da ga potem spet za nobno ceno ne morete najti, nato pa pomirjeni in srčno pričenete z delom.

Vsa stvar je v tem, da je bil prav- kar še tu in da ste ga pravkar še imeli v rokah. Ne gre zanj, marveč ra to, da bi razumeli, česar ni me- ši razumeti: kako je mogel izgini- ti?

"Kajpak prav tiste!" "Kako ste jih le mogli izgabi- ti!"

Izguba vas prične mučiti, kakor da vas je pričel boleti zob. Ne mo- rete se iznebiti misli nanjo. Nobe- nega dela se ne morete lotiti. Sam bog ve, kaj bi vse dali za tisti vaš piškavi ogrizek.

Tretjič pričneta premetavati ča- snike in knjige, brskate povsod, kjer se le da. — Ključki med tem časom poznavajo — in končno vam ši- ne v glavo:

Zdi se vam, kakor da vas je bog popolnoma zapustil.

"Kaj pa, ko bi pogledala v moj kovček, Glaša?"

Ves nesrečen pokličete služkinjo in bi se radi znesli nad njo.

Čez dobrih 15 minut se vam Glaša pošteno revanžira. V vaš ka- binet stopi, pozvanja s ključki, ki ji vise na prstu, in vsa v skrbeh po- zveduje.

"Glaša, ali ste vi danes posprav- ljali mojo mizo? Kam ste dali tvoj svinčnik?"

"Kakšne ključke?" vprašujete z vso vneto, čeprav vidite, da jih ima na prstu. "Tiste, ste jih imeli na prstu?"

"S tragiko pogledate na Glašo, ra- di bi vplivali na njeno dušo in vest, v mračno nazornostjo ji pričnete opisovati svoj stari ogrizek, take da na koncu koncev prizna, da ste v resnici imeli tak svinčnik in da ga še danes videla.

Visoke zgradbe se vidijo človeku, že od pametnega znamenja najvišje- tehnične zmogljivosti. Eiffelov stolp se dviga na kvadratni podlagi. Ka- tere stranica meri 129 m, 300 m v višino, razmerje med širino ob te- melju in višini pri stolpu kelmo- rajnske katedrale znaša 1:10. A kaj je to proti zgradbam v naravi!

Toda ta dan, ko vam je usojeno, da ga ne boste našli, ga tudi Glaša ne vidi.

Naši gradbeniki vedo dobro, da vrhov vojih stolpov ne smejo pre- več obremeniti in da morajo vso težo osredotočiti k tlom. Povečan stolp v Pisi velja za čudo gradbene tehnike. Tod anarava ve kaj več.

In prav tako, kakor vi, tudi ona premetava časnike in knjige, gla- da po polieh, stika po košari pod mizo in celo z metlo šari po vrhu peči, kamor ste ga morda položili v najhujši vročici.

Ne težo, krojnjo! Tudi steblo rži od vse ostale rastline. In kako nosi takšen naravni stolp svoje breme? Ne pokončno, v togem iskanju ravnotežja, temveč zibaje se sem in tja, ne da bi to njegovim temeljem kaj škodovalo. Pomislimo, da bi takšno umetniho moral izvršiti Eif- felov stolp z bremenom 1000 sto- tov na svojem vrhu!

Svinčnika ni. Toda vendar vam je mlače lažje, zakaj zdaj je tudi Glaša prevzela del bremena nase, tudi ona je zainteresirana in oku- žena z vašo borbo za nedosegljivo.

Če to pa še ni vse. Naši gradbeniki prizadevajo, da bi svoje zgradbe postavljali čim elastičnejše. To o- pazimo na tresočem se železnem vr- stu ali na Eiffelovem stolpu. Ka- terega konca nija 10—15 cm sem in tja. Sumak vetra pa upogne žit- ne steblo do tal, a ko neha veter, se steblo dvigne samo od sebe, ne da bi pokazalo najmanjše poškodbe. Ni stavbe človeških rok, ki bi se

"Kaj pa, ko bi pogledali v o- mario za perilo!" predlaga ener- gično.

Če to pa še ni vse. Naši gradbeniki prizadevajo, da bi svoje zgradbe postavljali čim elastičnejše. To o- pazimo na tresočem se železnem vr- stu ali na Eiffelovem stolpu. Ka- terega konca nija 10—15 cm sem in tja. Sumak vetra pa upogne žit- ne steblo do tal, a ko neha veter, se steblo dvigne samo od sebe, ne da bi pokazalo najmanjše poškodbe. Ni stavbe človeških rok, ki bi se

V nekem, še ne popolnoma tera- nem kotičku svojega čozga se mračno zavedate, da svinčnik ni- mogel zaiti pred tremi dnevi v o- mario za perilo, saj ste ga vendar še danes videli, da, še pred deseti- mi minutami je bil tu.

Če to pa še ni vse. Naši gradbeniki prizadevajo, da bi svoje zgradbe postavljali čim elastičnejše. To o- pazimo na tresočem se železnem vr- stu ali na Eiffelovem stolpu. Ka- terega konca nija 10—15 cm sem in tja. Sumak vetra pa upogne žit- ne steblo do tal, a ko neha veter, se steblo dvigne samo od sebe, ne da bi pokazalo najmanjše poškodbe. Ni stavbe človeških rok, ki bi se

Toda vzkjub temu pričneta sku- paj z Glašo iskati po omari.

TRDNJAVA

Na griču pred mestom Baree- lono stoji stara trdnjava, grad španskih kraljev Montjuich, ki je s svojimi tunicami in mučini- cami ščobol prešlih časov.

Pred gradom stoji še nekoliko starih topov, ki so jih postavili za špansko-ameriške vojne pred 35 leti, ko se je razširila vest, da ho- če ameriško brodolovje bombardirati Barcelono. Ti topovi ne ogra- žajo v svoji zastarelosti nikogar več, gradnja modernih trdnjav- skih naprav bi pa požrla najmanj 700 milijonov pezeta, pri čemer ni- so vsi stroški, ki bi jih zahte- vale obšabne naprave tudi zo- per napade iz zraka, ne samo s kopne in morske strani.

Toliko denarja pa v Španiji ni- majo za te stvari in vrhu tega mestni magistrat noče prestolnice Katalonije izpostaviti nevar- nosti, ki so zvezane z označo "utrjenega mesta". Prej se bo zgodilo to, kar priporoča katalon- ski vodja Lerroux že 33 let v svo- jih govorih: zdi se, da bodo po- deli grad Montjuich, na njego- vno mesto pa bodo postavili kip Svobode.

LETALO BREZ KRIL

Švedski inženir Clinberg je prijavil patent na novo turbinsko letalo, ki nima nobene slično- sti s sedanjimi enokrovniki, ker je brez peroti. Samodelavno pre- tikalo nadomešča dosedanje kr- mile. Letalo se dviga in spušča popolnoma navpično. Na potrebu- je nobenega letališča. Sploh je ta- ko majhno, da se po potrebi lahk- o premika po navadni mestni uli- ci ali ozki poljski stezi. Okro- gel, 6 metrov širok disk naredi tem več obratov, čim večjo brzino razvija letalo pri dviganju ali spuščanju in ga obdrži v zraku. Isti kovinski disk vrši nologo sa- modelavne zavore. Ves stroj je tako preprost, da ne potrebuje letalstva vsi-krat krmar nobene poseb- ne predizobrazbe.

Enokrovnik za osem potnikov stane 8000 švedskih kron. Stro- kovni krogi se zelo zanimajo za nov izum, ker pomeni popoln pre- vrat v dosedanjem zaprejem pro- metu. Clinberg je predvajal iz- vedeno samo modele različne velikosti. Prvo letalo bo izumitelj predvajal na Danskem mednarod- nim strokovnjakom.

ORKESTER BREZPOSELNIH

Iz Londona poročajo, da se je v Manchesteru osnoval orkester 60 brezposelnih godev, ki so izubili službo, ko se je pojavil zvočni film. Odpušeni so bili iz kinematogra-fov. Novi orkester si je našel ime "orkester brezposelnih". Vodi ga prvovrstni glasbeni mojster. Di- rent je ponudil mestnemu županu predsedstvo orkestra. Župan je pu- njeno mesto tudi sprejel. Te dni je orkester brezposelnih priredil velik koncert na oddajni postaji za vse narodnike radija. Uspeh te pri- reditve je bil izredno velik. Kon- cert se je začel s kratkim nagovo- rom samega župana, ki je pripravil brezposelne vsemu občinstvu.

V življenju mladosti

Spisal FRANK TROHA

(Nadaljevanje.)

Tone se je zaprl v svojo izbo, kjer je hotel v miru napisati od- govor na Milkino pismo. Sostava- vatec sta nekam odšla, gospodarja pa tudi ni bilo doma. Ko je bil za- poslen z pisanjem, se naenkrat go- spodinja pojavi pri vratih ter ga vpraša, če sme vstopiti.

Tone si je ves začuden mislil, kaj hoče imeti. Dolžan ji ni bil nič, in ni si vedel, čemu ga moti pri važnem delu. Napol končano pismo skrije med druge papirje in pravi gospodinjji, naj vstopi.

Približa se mu, ga pogleda z za- rečnimi očmi kot sama skušnjava ter reče: — Tone! Jaz te imam rada! Brez tebe ne morem več živeti. Reci mi, da hočeš proč z menoj, in takoj se bom ločila od svojega moža.

Tone je izbulil oči. Tedaj je še- le vedel, zakaj ga je mlada go- spodinja večkrat tako pogledova- la.

Ves preplašen ji je odgovoril: — Kaj vam v glavo ne pade! Iz- gubite se! Kaj bi bilo, da naju vaš mož zasači sama v moji sobi. Jaz sem oženjen. Imam mlado ženo, ki vsak dan nastrpno čaka, kdaj se bom vrnil. Z vami naj bi se dru- žil, z omoženo žensko. Ne, tega ne rikoli!

— Uničena sem! Uničena sem! Tone reče me! Ti si mi vse!

— Ni mečeje! Pojdite proč! Me- ne je groza! Mož naju obje oba!

Gospodinja se je ustrašila To- netovega svarila ter se je slednjič pomirila. — Odpusti, Tone! Odpusti mi! Nisem kriva in ne morem pomaga- ti. Če me nočeš ušlišati in mi vra- čati ljubezni. Ne hodi od nas. Naj te vsaj živim v tvoji bližini!

Vsa potrta je odšla od njega. Ko je bil zopet sam, ni mogel več nadaljevati s pisanjem. Podprl si je glavo in premišljeval neprijetno zadevo. Spomnil se je Milkinih besed, ko mu je branila v Ameriko: — Tam boš hodil po skrivnih, temnih in drugih slabih potih!

Šlutila je Milka vnaprej ter so- ni varala v svojih slutnjah. Toda on ne bo stopil nikoli na napačno po- ta, se izneveril Milki in prelomil galskono zvestobo. Zaenkrat je skušnjava čvrsto odbil, toda kaj bo s čudoče? Prišel je do zaključka, da mora proč in to čimprej mogo- če. Kajti vedel je da ljubezni žej- na mlada gospodinja, ne bo miro- vala.

Sklenil je oditi k svojemu znan- eu in prijatelju v državo Pennsyl- vanijo. Prijatelj Matevž mu je že večkrat pisal, da rovi dobro obra- tajejo in da se dosti več zaslužijo v tovarni. Skoro v istem času je dobil od žene poročilo, da mu je čje umrl, kar ga je silno potrolo.

Gospodinja ni vedela, da misli odpotovati. Ko je napečil dan nje- govega odhoda, je vedno iskala pri- like, da bi še nekaj besed izprego- vorila na samem žnjim. On se ji je pa nalašč izogibal, kajti vedel je, da je najbolje, če se izogne pogo-

in pečarila, kajti smola jima je bila v svarilo, da nista šla več k zakonec na hrano.

Tone je sklenilo da bo ostal pri Matevžu, nakar se bosta vraila skupaj v domovino.

Prvi dan dela v rovu je bil za Toneta prava večnost. Grnjenj- in pokanje ga je navdajalo z strahom. Mislil je, da se bo v hipu vse zru- šilo in ga pokopalo zavedno. Sve- tilka mu ni hotela dobro svetiti. Matevž je neprestano imel z njim opravka. Vzpodnjaj ga je, on je pa samo tarnal in odgovarjal, da je v tovarni stokrat bolje.

No, slednjje se je Tone privadi- l, služil je pa skoro dvakrat več ne- go v tovarni. Pripetilo se je celo, da je petnajst dolarjev zaslužil v enem dnevu. Delal je kot živina, toda gnala ga je nevidna sila, da ni občutil trpljenja in izmučenja. Samo na to je mislil, koliko bo pri- nesel domov in kako srečni časi ga čakajo poleg ljubljene Milke.

Pisal ji je skoro vsako nedeljo, toda odgovora dolgo ni bilo. Pa dolgem času je vendar dočkal dne, ko je držal težko pričakovano pismo zopet v rokah in ga prebiral, en- krat, dvakrat, desetkrat.

(Dalje prihodnjje.)

NENAVADNA USMILJENA SESTRA

Na čudne misli pridejo nekateri ljudje, da si pribavijo denar. V Zagrebu je k Magdi Santajevi prišla v stanovanje usmiljena se- stra in prosila miloščne za siro- mašne otroke. Santajeva je usmi- ljena sestri dala dva dinarja. Ko je gospa pozneje na ulici srečala usmiljeno sestro, se je močno za- čudila, ko je opazila, da usmilje- na sestra ni ženska, marveč mo- škji, ki na ta način izvljaja denar. Usmiljena sestra je namreč na uli- ci preveč dvignila svoje krilo in prikazale so se moške hlače. Ko je Santajeva našla policijskega stražnika, je bila "usmiljena se- stra" že izgnila. Policija zdaj sleparja išče.

CENA
DR. KERNOVEGA BERILA
JE ZNIZANA
Angleško-slovensko Berilo
(ENGLISH SLOVENE READER)
 Štiri dni samo
\$2.—
 Naročite ga pri
KNJIGARNI "GLAS NARODA"
 216 West 18th Street
 New York City

Važno za potovanje.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj ali dobiti tega od tam, je potrebno, da je poučen v vseh stvareh. V sled naše dolgoletne skušnje vam zamoreno dati najboljša pojasnila in tudi vse potrebno preskrbeti, da je potovanje udobno in hitro. Zato se zapno obrnite na nas za vsa pojasnila.

Mi preskrbimo vse, bodiši prošnje za povratna dovolje- nja, potne liste, vizeje in sploh vse, kar je za potovanje po- trebno v najhitrejšem času, in kar je glavno, za najmanjšo stroške.

Nedvižljani naj ne odlašajo do zadnjega trenutka, ker predno se dobi iz Washingtona povratno dovoljenje, RE-ENTRY PERMIT, trpi najmanj en mesec.

Pišite torej takoj za brezplačna navodila in zagotavlja- mo vam, da boste poceni in udobno potovali.

SLOVENE PUBLISHING CO.
TRAVEL BUREAU
 216 West 18th Street
 New York, N. Y.

DRUŠTVA

KI NAMERAVATE PRIRADITI

VESELICE;
ZABAVE

O GLAŠUJTE

"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članstvo, pač pu vsi Slovenci v vaši okolici.

CENE ZA OGLASE SO ZMERNE

NAJBOLJŠI SLOVENSKI ROMAN
"GRUNT"
 (Spisal Janko Kač)
 kar jih je izšlo po svetov- ni vojni, ima v zalogi
KNJIGARNA "GLAS NARODA"
 Cena
\$1.50

Vsakourstne KNJIGE

POUČNE KNJIGE
POVESTI in ROMANI
SPISI ZA MLADINO
 se dobi pri

"GLAS NARODA"
 216 W. 18th Street New York, N. Y.

POPOLEN CENIK JE PRIROČEN V TEM LISTU VSAKI TEDEN

DEDSČINA

ROMAN
IZ
ŽIVLJENJA
ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

34

— Stari oče je umrl. — pravi Eva Marija.
Nekaj časa je tiho; tudi Arturju je strah vzela besede, četudi iz drugega razloga.
— Takoj pridemo. — pravi nato naglo.
Eva Marija obesi telefon. Bilo ji je zoprno s tem človekom še dalje govoriti o smrti starega očeta.
Roko v roki stoji sta Eva Marija in Henrik poleg mrtvaške postelje, kot dva otroka, ki se bojita teme. Oba sta vedela, da pridejo sedaj za nju slabi časi, toda nista se upala o tem govoriti. Tudi boječina nad tako izgubo je bila še prevelika, da sta komaj jasno mogla misliti.
Ni trajalo dolgo, ko se pripelje avtomobil, ki je komaj pred dvema urama odpeljal Mertensovo družino. Teta Melanja omahuje, oprta na možovo roko. Oba prideta v sobo in za njima Jolanda in Egon. S starim očetom je tudi njima umrl človek, ki je imel za nju vedno dobrotljivo in odprto roko, česar o svojem očetu nista mogla zadržati.
Gospa Melanja se zgrudi pred posteljo svojega mrtevga očeta.
— Kako je to tako naglo prišlo? — vpraša ihtiče.
S tresočim glasom ji Eva Marija vse pove. Henrik z boječim in vprašujočim pogledom zre v obraz strica Arturja. Zdelo se mu je, kot da vidi za barvanim steklom njegovih naočnikov zmagoslavno bliskanje. In popolnoma jasno opazi okoli njegovih ustnice zaničljivo trepetanje mišic, ko gospa Melanja na Evino sporočilo pravi:
— To je vendar čudno! Ako Ludvik mogoče ne bi še živel?
— Kako moreš kaj tako neumnega verjeti, Melanja? Saj vendar vemo, da se je tvoj brat z ladjo potopil. Nikar se ne izgubljaš v take domišljije, kot se je tvoj oče. Oče se je zagrizel v vero, da njegov sin še živi in zadnjo uro njegovega življenja je veljala njegova misel temu izgubljenemu sinu. In to je vse.
Evi Mariji in Henrikju je bilo neznošno poslušati hinavski, priliznjeni glas Arturja Mertensa. Njegove besede so se jim zdele kot onegašnje mrtvega starega očeta. K sreči je kmalu odšel iz sobe, da vse potrebno uredi in da že takoj sedaj pokaže svojo močnost gospodarja. Vsi ostali so se mogli vdati svojim čutilom. Tudi Jolanda in Egon sta se v tem trenutku zadržala mirno in sta izgledala žalostna.
Ko se čez nekaj časa Artur Mertens zopet pridruži ostalim, ki so zapustili sobo, v kateri je ležal mrtič, in so posedli v sosednji sobi, stopi k Henrikju, ki je sedel sam žalosten in sključen. Niti ta ura mu ni bila dovolj sveta, da bi zamolčal glas svojega poželenja po maščevanju. Tukaj sedi dedič Rodenbergovih tovarn — samo on mu je bil še na poti do vrhuca sreče.
— No, fantiček, zdaj menda prihaja kesanje zaradi tvojega skrivnega ponočevanja, o čemer mi je marsekaj prišlo na ušesa.
Henrik je hotel jezen poskočiti, toda Eva Marija ga neopaženo stisne za roko, Henrik se spomni Ralfu Berndu dane besede — in je molčal. Toda vroč gnjev se dvigne v njem proti temu človeku in bojazan, da je bila sedaj njegova usoda izročena njegovim rokam.
Mertens se je zopet odvrnil od Henrika ter je zapovedoval slušničadi.
Nato pride zdravnik, ki je seveda mogel samo še potrditi smrt Jurija Rodenberga.
Kot bi ju tiščale hude, težke sanje, gledata Eva Marija in Henrik srpo predse in sta se vedno suvala s komolecem, kadar se je Artur Mertens hotel pokazati gospodarja.
*
— Jurij Rodenberg je bil položen v mavzolej, v katerem je že njegova pokojna žena spala iverno spanje. Mavzolej je stal v mirnem kraju parka pod visokimi starimi bukvami.
Vsi delavci, vsi uradniki in mnogi iz daljnih krajev so ga poleg sorodnikov spremili na njegovo zadnjo poti. Bil je zelo znana in spoštovana osebnost in četudi je vse častne naslove in pleštvno odličje, je vendar njegovo ime povsod uživalo visoko spoštovanje.
— Odkrita žalost je sledila njegovi krsti. Toda še najbolj je bolela smrt Evi Mariji in Henrika. Celo gospa Melanja ni bila tako zelo potnjata.
Henrik je Ralfu Berndu povedal, kako hudo je njega in njegovo sestro zadelo smrt starega očeta. Bernd je pač poznal to njuno trpljenje, saj je dovolj poznal odnose med starim Rodenbergom in obema vnukoma, Henrika tolaži, kolikor je pač mogel in Henrik pravi, ko junaško zadrži solze:
— Ohranite svoje prijateljstvo moji sestri in meni, kajti prijatelj sedaj krvavo potrebujeva. Te dni sva že z bolestjo okusila, kako sva sanu. Moja teta Melanja sicer poskuša naju tolažiti, toda kaj more drugega za naju storiti? Pozna samo eno voljo in sicer voljo svojega moža. In Mertens nama je že dovolj pokazal moč svoje volje. In kjerkoli more, poseže vmes s svojo zlobnostjo. Pomislite samo, ko sem včasih zadnjikrat klečal pred mrtvaškim odrom, da bi se od njega poslovil, predno so krsto zaprli stopi Mertens k meni in pravi zaničljivo: — Nikar ne blihi nikake žalosti, pohajanje, kajti zadnje mesece si svojega starega očeta na najnesramnejši način varal in si skrivaj živel razuzdano življenje. Nikar si ne misli, da mi tvoje skrivno vlačugarsko življenje ni znano. Gotovo si že pijan zmagoslavja, da boš postal gospodar Rodenbergovih tovarn, toda za sedaj boš še skoraj pet let pod mojim vrnstvom in te bom že naučil, fantiček. — Kaj pravite k temu?
— Ralf Bernd nagubanič čelo.
— Seveda je zelo mučno, da vam sedaj očita domnevano razuzdano življenje, ki sem mu ga precej jasno popisal, kakor je bilo primerno mojim načrtom. In če bi tudi vodili spatakljivo življenje, bi bila samo njega krivda. Na vsak način hoče sedaj vaše domnevano lahkomišljeno življenje porabiti (v to, da vas hkloni svojih močnostih. In kaj ste mu odgovorili?
— Kakor bi ga rad udaril v obraz, sem se premagal, sem samo pogledal z velikimi očmi in rekel: — Ne motite miru mrtlič! Tedaj se je obrnil. Mojega pogleda od dogodka pri peku prenese težje, kot prej.
— Dragi mi gospod Henrik, tudi če vam reče še hušje stvari zaradi vašega nedostojnega življenja, vas moram še vedno prositi, da se mu z nobeno besedo ne izdaste, da preživite vse one divje noči mirno in počeno na mojem divanu. Seveda bi bilo popolnoma lahko vzeti mu vsak vzrok vas mučiti s takimi očitki, da mu naravnost poveva, toda potem bi moral prezagodaj pokazati svoje karte.
— Na to ne smeva misliti, gospod doktor, s tem ne bi ničesar dosežela, kajti rekel bi, da ste ga napačno razumeli. Od Rodenbergovih tovarn bi vaš odstranil in mi bi izgubili svojega najboljšega prijatelja. Temu zvitemu ljublaku ni mogoče priti bližu.
— Samo malo potrpite; nekega dne ga bova tako počeno razkričkala, da morete nastopiti proti njemu.
(Dalje prihodnjih)

ZLOČIN IN KAZEN

Prva faza v razjasnitvi izredne strašnega zločina pri Sv. Roku na Dolenjskem se je z izročitvijo bratov Malijev sodišču pred javnostjo zaključila. Umor pri Sv. Roku je za preprostega, duševno zdravega človeka skoraj nekaj nepojmljivega. Pred narodom, ki počeno dela od jutra do noči in noči v svojih dušah vest, se je nepriznava pojavila podoba človeka, ki zlorablja svoj razum, da naklepa umor nedolžne žrtve, ki zlorablja brata, da mu pomaga izvesti najgroši čin in ki nazadnje zlorablja pred svetom vso temoto svoje duše. Podoba tega človeka je zaledela pred narodom kakor podoba vampirja. Strah je stislil srca ljudi, strah pred zločinom, čigar roka bi se danes ali jutri lahko stegnila za komerkoli. Iz te groze se tudi poraja enodušna zahteva po najstrožjem plačilu.
Zanimivo je, kako pogosto se ob takšnih izrednih kriminalnih primerih sodba ljudskega glasu sklada s črko paragrafa. Prav kakor zakonik, tako tudi preprosti človek s svojim instinktom ostro loči med uboem in umorom in med umori spet vse tiste stopnje in variante, ki jih pozna pravosodje. Vsak umor je grd, toda za mero kako trdo ga družba obsoja, je odločilnih tisoč stvari. Staro je, ono problematino geslo, da namen posvečuje sredstva, toda ljudski glas se v svoji praksi glede presojanja zločinov precej vedno ravna po tem vodilu. Drugače je presojan umor. Pa roparski umor sam se spet ločuje v nepregledno vrsto različnih stopenj in variant. Ne gre za roparski umor samo tam, kjer se morilec po opravljenem dejanju skloni k svoji žrtvi, da ji iz žepa povleče listnico ali pa ključce do blagajne, temveč gre zanj povsod tam kjer je nekdo na kakršenkoli način moral, da bi se z odstranitvijo človeškega življenja polastil kakršnihkoli materialnih ali življenjskih dobrin. In prav tako pri ljudskem ocenjevanju zločina ni vse eno, ali je nekdo moral, da si je z ropom prilastil en sam desetak ali pa cel milijon. Za sociologa in za psihologa je zanimivo dejstvo, da ima pri ljudski sodbi o roparskem umoru mimo etičnih momentov izredno važen pomen prav vprašanje o uropani vsoti. Tu se človeku zazdi na prvi pogled, kakor da ljudje teoretično moralne norme v praksi postavljajo na glavo. Čikaški bandit, ki mori in oropa povsem nedolžnega bančnega uradnika, ki nosi s seboj 100.000 dolarjev, je v oči znatnega dela publike skoraj nekakšen junak, revolucionar, ki "demonstrira proti sistemu". — Nasprotno je človek, ki je moral, da si je prilastil en sam desetak, pri občinstvu predmet največjega zaničevanja in ogorčenosti. Toda ta ljudska sodba je, dasi se na prvi pogled zdí malo paradokсна, vendar v živem skladu s samimi zakoni narave. V množici živi jasna zavest, da je človeško življenje ena tistih čudovitih vrednot, ki jih ne more odtehati noben deanr, noben kup zlata. Takšne vrednote naj se uničujejo, da se bo nekdo lahko koristil za en sam počen groš? — Manjša je vsota, zavoljo katere je ropar moral, strahotnejši, brezumnejši je njegov zločin, strahotnejša je njegova človeška podoba.
Motivi, ki so dovedli do umora pri Sv. Roku, doslej še niso do

VODNIKOVE KNJIGE za leto 1934

lahko že sedaj naročite. — Pošljite nam \$1. in knjige Vam bodo poslane naravnost na dom.

Naročila sprejema:
"GLAS NARODA" 216 W. 18th Street New York, N. Y.

ELEKTRIČNA SMRT V KLAVNICAH

Znani dunajski elektropatolog profesor Jellinek je imel v dunajski živnozdravniški družbi predavanje o skrivnostih električne smrti in zvezi z uporabo električne toka za klanje živali. Skrivnosti električne smrti do danes še nismo pojasnili. Dočim so prej mislili, da jo povzroča ožgalnine v telesu, so v najnovejšem času ugotovili, da so učinki elektrike na telo zelo mnogostranski. Včasih povzroča uredne kakor operacijski nož včasih poškodbe v kosteh ali mikroskopsko mehane poškodbe.
Čudno je to, da poteka proces zdravljenja brez mrtlice, brez zastupitve krvi in da ne zahteva nobenih operativnih posežkov. Najvažnejši posledek elektropatologije je ta, da zapadejo po električnem toku zadeta bitja navidezno smrti. Telo živi še cele ure in ga je mogoče dostikrat rešiti z umetnim dihanjem, spuščanjem mozganske vode itd. Doselej pa so poskuse za ponovno obuditev vse prehitro končavali, tako da ne moremo o tem povedati nič določnega. Kot vzrok električne smrti ugotavljajo večino noma ohromitev srca, otklost možganov in notranjo izkrvavitev.
V dunajski klavnici, kjer koljejo živali kakor že marsekje drugod s pomočjo električnega toka, so prvič uporabili najnovejša dognanja glede električne smrti. Glavni učinek toka se kaže v nekakšnem živčnem šoku ali narkozi. Prvotno niso vedeli, da-li živali v tem stanju res ne občutijo bolečin, izkazalo pa se je, da jih električni tok vsaj močno omeji. Najbolje se je izkazala električna metoda pri klanju prašičev. Ob ušesa jim položijo nekakšno vilico iz trdega gumiya, skozi katero spuste tok 70 voltov. Živali se trenutoma zgrudijo brez glasu. Ta čas skušajo izpolniti aparate za električno narkozo v toliko, da bi se klanje še bolj pospešilo.

NA SMRT OBDOJENI SLONI

V ocelju Kenje in okrog jezera Tanganjike v Afriki so se v zadnjih letih sloni silno razmnožili. V sami Ugandi cenijo število živih slonov na 20.000 glav. Vzroki za to razmnožitev so različni. Pred vsem so pobirali v zadnjih desetletjih veliko večjo takso z a vsako ustreljeno žival, tako da je postal lov na slone zelo draga zabava. Nekaj "krivide" pa nista tudi radio in gramofon, ki sta se tako razširila; da je morala klavirska produkcija nujno propasti. Ta produkcija pa je porabila največ slonove kosti. Poleg tega je slonova kost našla znatno cenejšo nadomestilo v lesu neke kolumbijske palme, iz katerega izdelujejo sedaj skoraj vse predmete, ki so prej zahtevali slonovo kost.
Pomnožitev slonovih čred je imela deloma zelo slabe posledice za poljedelstvo. Čedalje več se dogaja, da obiskujejo pobesnele črede iz svojih zaščitenih ozemelj obdelana polja in plantaze ter pomandraj in uničijo vse, kar jim pride pod noge. To početje je sedaj pripravilo ugandsko vlado do tega, da je sedaj sklenila za prvo silo usmrtiti 600 slonov. Ta posel bodo izvršili vojaški oddelki s čim manjšimi stroški in čim hitreje.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
TRAVEL BUREAU
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.
PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

- 3. Junija: Champlain v Havre, Rex v Genoa, Britannic v Cobb
- 6. Junija: Leviathan v Cherbourg
- 7. Junija: Deutschland v Cherbourg, Berengaria v Cherbourg
- 8. Junija: Augustus v Genoa, Bremen v Bremen
- 9. Junija: Statendam v Boulogne, Minnewaska v Cherbourg
- 10. Junija: Paris v Havre
- 14. Junija: Pres. Harding v Havre, Majestic v Cherbourg, New York v Cherbourg, Aquitania v Cherbourg
- 15. Junija: Conte di Savoia v Genoa
- 16. Junija: Europa v Bremen, Penland v Havre, Rotterdam v Boulogne
- 17. Junija: Fernand v Cobb, Le de France v Havre
- 21. Junija: Vulcania v Trst, Albert Ballin v Cherbourg, Manhattan v Havre, De Grasse v Havre
- 23. Junija: Olympic v Cherbourg, Minetonka v Havre, Veendam v Boulogne
- 24. Junija: Champlain v Havre, Rex v Genoa, Bremen v Bremen
- 27. Junija: Leviathan v Cherbourg
- 28. Junija: Berengaria v Cherbourg, Hamburg v Cherbourg
- 29. Junija: Conte Grande v Genoa
- 30. Junija: Majestic v Cherbourg, Statendam v Boulogne
- 1. Julija: Paris v Havre, Lafayette v Havre
- 3. Julija: Europa v Bremen
- 5. Julija: Saturnia v Trst, Aquitania v Cherbourg, Deutschland v Cherbourg
- 7. Julija: Ile de France v Havre
- 8. Julija: Conte di Savoia v Genoa
- 11. Julija: Bremen v Bremen
- 12. Julija: New York v Cherbourg, Olympic v Cherbourg
- 14. Julija: Rotterdam, Rotterdam
- 15. Julija: Champlain v Havre, Rex v Genoa, Berengaria v Cherbourg
- 18. Julija: Leviathan v Cherbourg
- 19. Junija: Manhattan v Havre, Albert Ballin v Cherbourg
- 20. Junija: Majestic v Cherbourg
- 21. Junija: Lafayette v Havre, Europa v Bremen, Statendam v Boulogne
- 22. Junija: Hamburg v Cherbourg, Pres. Roosevelt v Havre
- 27. Junija: Bremen v Bremen
- 28. Junija: Veendam v Boulogne, Ile de France v Havre
- 29. Junija: Vulcania v Trst, Aquitania v Cherbourg

S SJUOTRINIM DELOM PRIHRANIŠ ČAS

Zanimiv dokaz pomena "taylorizacije" de'la daje izkušnja nekoga pariškega trgovskega velepodjetja. Ravnatelj je moral lastnorčno podpisati 300.000 obveznic, in ni bil mu ni smel pomagati pri tem postu. Tako zahteva zakon. Prva poskušnja je pokazala, da rabi ravnatelj do 12 sekund časa za en podpis, torej naredi do 300 podpisov na uro. To je pomenilo, da bi moral vztrajati štiri mesece pri pisalni mizi in če bi delal tudi po 16 ur na dan. Strokovnjaki so ga filmski pri delu, točno izračunali. Koliko časa zahteva vsaka kretnja, po analizi izločili vse nepotrebno in ravnatelja naučili, kako je treba na hitro podpisovati listine. Po tem ponuku je rabil namesto dose- danjih 12 samo 7 sekund za to, da bi podpisal obveznico, s pivnikom pesušil podpis, odmaknil polov stran in pripravil novo polo za podpis. Radi tega je koncal vse delo v teku 2 mesecih. 10 dni pri normalnem delavniku brez vsakih nad- tur.

Mali Oglasi imajo velik uspeh

Prepričajte se!

... SKUPNA ... POTOVANJA pod osebnim vodstvom V LJUBLJANO SE VRŠE LETOS S SLEDEČIMI PARNIKI:

- "ILE DE FRANCE" preko Havre ----- 17. JUNIJA
Cena vožnji: iz New Yorka do Ljubljane ..... \$ 101.23
za tja in nazaj pa samo ..... \$ 182.00
- AQUITANIA preko Cherbourga ----- 5. JULIJA
Cena vožnji: iz New Yorka do Ljubljane ..... \$ 102.34
za tja in nazaj pa samo ..... \$ 182.00

Kdor se je odločil za potovanje v stari kraj to leto, naj se takoj priglasil in preskrbeli bomo vse potrebno, da bo udobno in brez vseh skrbi potoval.

PIŠITE ŠE DANES NA:
Slovenic Publishing Company
TRAVEL BUREAU
216 West 18th Street, New York, N. Y.